

(Lolland; 37), men finder en ung pige undervejs til sin ny plads et syvkløver, skal hun dér finde sin ægtemand (VJylland; 41); ung pige fandt syvkløver kort før eksamen, og det styrkede i den grad hendes selvtilid, at hun bestod med udmærkelse (42).

LITTERATUR: (1) 548 15/7 1955; (2) 153 7,1933,6 (Kalø Vig); (3) 161 1906/23:2211 (Tem); (4) 830 8, 181; (5) 830 4,1885,16,45; (6) 466b 79; (7) 161 1906/23:3335; (8) 263 1935,20; (9) 830 8,1887,85f; (10) 976e 46f jf. Raben Koch, Firkløveren, i Fynske Sange o.a. digte 57-61; (11) 161 1906/23:2480; (12) 466b 45; (13) 830 5,1886,109; (14) 830 4,1885,140; 760 508,543; (15) 107 1953,1962; (16) 725 10/6 1960 jf. 10/9 1961; (17) 109 16/5 1962; (18) 725 20/10 1958; (19) 210 21/6 1954 jf. 854 23,1962,43; (20) 953 28; (21) 605 1841,226; 488i 6.1,426ff, 488j 4, 179 og 6,193,195f; 488 4, 406; 466 143,167; 830 6,1886,109; 328f 1,123 og 328e 123; 903 165; 644 231; 941c 158 og 941d 185; (22) 466 167; 488 4, 400; 161 1906/23: 2401,2494; (23) 941d 99; (24) 161 1906/23:624; (25) 830 4,1885,91; 466 167 (v. Hobro); 488i 6.2,64f,104; 161 1906/23:1253; (26) 280 20/12 1929; (27) 794 4, 1872-73,241 (Nr. Tranders); (28) 488i 1,195; (29) 488g 3,1341; 466b 42; (30) 328e 123; (31) 760 371; 107 1950; (32) 885 16,1939-40,185; (33) 65 23/6 1949; (34) 635 29/5 1953; (35) 524 11/3 1955 og 2/9 1960; 876 17/7 1960; 455 7/10 1961. Om firkløvertroen: 296 80,1964,262f; (36) 488 4,1880,406; 488f 3,134; 466 167; (37) 830 8,1887,181; (38) 161 1906/23:2415,2493; 107 (Vor h.); (39) 161 1906/23: 2511; (40) 65 31/7 1949; (41) 65 30/5 1936; (42) 262 31/5 1956.

ANDRE VARSLER; BIER OG RØDKLØVEREN

Støren kommer, når hvidkløverens blade rejser sig første gang om foråret (Sjælland; 1). Står kløveren med »stive og ranke« stængler, kan ventes snarlig regn (2) og stormvejr, når bladene »stritter« (3); lukker bladene sig, bliver det tor- den (4).

Mange hvidkløverblomster varsler en streng vin- ter (Mors; 5). Får man ved jul kløver at se, · bliver påsken hvid af sne; sidder kragen i kløver til jul, · må i påsken den tit søge skjul (6). Efter en kold december med megen sne følger et frugt- bart år med rigelig kløver (7).

En kløverplante med hvidplettede blade spår snarligt dødsfald i familien (SVSjælland; 8), sml. kál bd. 2.

Det er tid at slå enghø, når rødkløverens blom- ster begynder at visne (1779; 9).

Honningbierne trækker ikke i rødkløveren – det

er dem forbudt, da et bistade ellers vil blive lige så indbringende som en ko (Fyn o. 1770; 10), iflg. en legende (Danmark?) samlede honning- bien nektar i rødkløvermarken også om søndag- en, derfor lukkede Gud adgangen til blomster- ne; bien sagde: Hvis jeg kunne suge på smæren den røde, · da kunne jeg bonden alene føde (VJylland; 11). – Når bien suger honning af kløveren den røde, · så skal verden blive øde (optegnet i Vole ved Silkeborg; 12).

LITTERATUR: (1) 466b 45; (2) 951b 1821,18; 349 1847,64; (3) 605b 1850,297; 466b 45 (ØJyll.); (4) 166 1876,187; (5) 488g 1,37; (6) 396 4/12 1912; (7) 280 27/10 1940; (8) 161 1906/23: 440; (9) 194 2, 386 jf. 420; (10) 1008 4,1916,603; (11) 934 2515 (1929); (12) 488i 2,345.

PROSA OG PØESI

Et Afrika, et Stillehav af kløver! Og hver blomst som en søster, en sommerfugl på stilk, yndig klædt, kølet og stænket med dug og honning, i et bad af grønhed! Johannes V. Jensen (1); den blomstrende kløvermark er ligesom højdepunktet af den danske sommers herlighed. Hvad roserne er for haven, det er kløveren for den vide mark Jens K. Jørgensen og K. Hee Andersen (2). Klø- vermarkens tæt mønstrede gobeliner (a), kløver- marker som tæt udsyede gobeliner i grønt og

Guldkrans med kløverblade skænket af danske skolebørn til Christian 9.s og dronning Louises guld- bryllup, 1892.

dæmpet rødt (b), intet kan som en kløvermark tvinge en til at tænke ordet: frodighed ... Marken strutter af saft og sødme ... dette tætte og saftspændte grønne kalder på forestillinger om svalhed, kvægelse, et let men fyldigt og læskende måltid (c) *Ellen Raae* (3).

Hvor står fuldmånen over kløverengen · så dejligt som i bøgens fædreland? *H. C. Andersen* 1850. Så De en kløverager · vinke smilende rødt? · Alle de bølgede flader · vugged' vinden blødt *Olaf Hansen* (4). Ak, kløveren ejer en honningmund · og er dog så frodig og jævn og rund, .. Den tjener hverdagens nytteåg · og taler dog sommerens søde sprog, .. Vi kender dens duft fra vor lykkedag [genforeningen] · som Danmarks liflige åndedrag *Helge Rode* (5); der dufter i dit tungemål · en blomsterskål · af rug og kløver røde *L. C. Nielsen* 1906. Tyst blander sig duften af kløver i stak · med solbranket muld (a), med duft af kløver mild og sval (b) *Jeppé Aakjær* (6) og kløvermarken i blomster står, · den dufter som vore liljebede *Mads Hansen* (7), dog ingen duft som kløver kvæger! · Med honning i det skjulte bæger · den lokker humlen til sin mund, · en søvning, duftbedøvet stund *Johannes V. Jensen* (8), som en kløvermark en dugfrisk morgen · åndende af sundhed, · som en kølig kilde, regnforfrisket, · sprudlende af friskhed, .. ikke roser, ikke fløjle ... *Otto Asmus* (9). Markens røde kløver brovter ublufærdigt med sin fylde *Cai M. Woel* (10). Når din [moder naturs] fod i kløveren skjuler, · får de bristende blomsterkugler · pludselig den favreste rødme · ved at røre din kraft og sødme. *Valdemar Rørdam* (11).

Den hvide kløver, tynd i stilken · som lysklædt, smækker pige – hvilken · sødtduftende og ydmyg ranke, · som blomsten af en syndig tanke! *Johannes V. Jensen* (8). – Peter Vejrup, Fra hvidkløverens zoner (12).

LITTERATUR: (1) 433s 91; (2) 462 139; (3) a 735f 69, b 735 11, c 735d 29; (4) 335b 6; (5) 776b 26; (6) a 1002i 39, b 1002g 76; (7) 332b 155f; (8) 433n 39; (9) 899 30; (10) 982c 68; (11) 789k 18; (12) 417 1915,528.

Lupin

har kraftige, oprette stængler, hjulformet delte blade og lange blomsterklaser.

GUL LUPIN, *Lupinus luteus*, med 9–11 aflange småblade og guldgule, vellugtende, kranstillerede blomster stammer fra Sydeuropa; dyrkes hist og

her på lette jorder til nedpløjning (rødderne samler kvælstof) og foder.

Sjældnere dyrket er HVID LUPIN, *Lupinus albus*, der har hvide blomster med blålige spidser; hjemmehørende i Nordafrika og Vestasien, samt den højere SMALBLADET eller BLÅ LUPIN, *Lupinus angustifolius*, fra Middelhavslandene.

Staudelupiner, *Lupinus polyphyllus* og krydsninger, er alm dyrket (og forvildet).

Lupin 1648ff af det latinske slægtsnavn, der nedsettende sigter til de spiselige, men mindreværdige frø (lupus = ulv) jf. *ulvebønne* slutningen af 1400-t-1795. *Ægyptisk bønne* 1594–o. 1700, *vild bønne* 1594–1692, *tyrkisk krone* 1648–1800, man har måske sammenlignet blomsterstanden med en østerlandsk tiara; *rævehale*, *-rumpe* V. Lolland, Tåsinge efter den lange blomsterklase. Hvid Lupin: *fugleært* slutningen af 1400-t-1533, *figenbønne* begyndelsen af 1500-t-1884, frømelet blev brugt mod »figenbylder«, *fladbønne* 1601–o. 1700.

Gul Lupin: *vildbønne* 1520-1786, *skovlupin* 1648, *vikkebønne* o. 1700, *gul kattehale* SSlesvig. *Duer ØMØN* om havesorter af *Lupinus polyphyllus* med lyseblå og hvide blomster, hvis bygning minder om fuglens.

LITTERATUR: 689 1,903–06.

DYRKNING

Gul Lupin dyrkes kun i haver i byer, meget sjældent i landsbyhaver (1648; 1). Dyrkning af både den gul- og den blåblomstrede lupin begynder herhjemme o. 1840 (2), sidst i 1840'erne avles en del frø, navnlig ved Ebeltoft og Grenå (3). Lupiner anbefales 1857 til magre jorder, især i Jylland (4), omtrent samtidig oplyses, at planten mange steder dyrkes til hø og afgræsning, avner og kærner giver foder til får og kvæg (5), bl.a. i SSlesvig pløjes den ned som gødning (o. 1860; 6), hvortil den 1876ff anbefales i jyske hedeegne, frøene er et godt heste- og svinefoder, afgrøden giver grøntfoder og hø til køer, får og heste, men får kan dog heraf få gulsot (7). O. 1880 berettes om en mand på Vardeegnen, der seksten år i træk skal have skiftet mellem lupiner (som grøngødning) og rug (8).

Større betydning får særlig gul lupin fra o. 1875. Den kan med fordel sås i maj måned i rugen kort før denne skrider, og i oktober nedpløjes som gødning til den nye rug (9), i heldige år giver lupinen på én sommer 20.000 kg plantemasse eller over 100 kg kvælstof pr. tønde land (1897; 10). Når frøenes bitterstof er fjernet, er de et godt hestefoder (11). Omkring århundred-